

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2023/XX – Meerwaarden bij ontbinding van een vennootschap – beginsel van getrouw beeld

Ontwerpadvies van 29 maart 2023

1. Het komt voor dat een vennootschap bij de ontbinding over een actiefbestanddeel beschikt waarop een niet-uitgedrukte – doch wel aanzienlijke – meerwaarde rust. Aan de Commissie werd de vraag gesteld inzake de jaarrekeningrechtelijke implicaties van dergelijke meerwaarden.
2. Voor de bespreking van de verslaggevingsverplichtingen bij een klassieke ontbinding en vereffening verwijst de Commissie naar haar CBN-advies 2022/04¹.
3. Veronderstel dat een besloten vennootschap X over een vast actief beschikt waarop een grote meerwaarde rust. Het bestuursorgaan van deze vennootschap heeft desbetreffende meerwaarde nooit uitgedrukt in de jaarrekening². Het is de bedoeling dat deze BV X vrijwillig³ wordt ontbonden en vereffend.

De Commissie verduidelijkt hierna haar visie inzake de jaarrekeningrechtelijke gevolgen voor de BV X bij de ontbinding van deze vennootschap.

4. Het beginsel van het getrouw beeld van art. 3:1 van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (hierna: KB WVV) dient bij de ontbinding van de BV X door het bestuursorgaan steeds nageleefd te worden. De Commissie wijst er ter zake op dat de verslaggeving over het voorstel tot ontbinding, zoals opgenomen in art. 2:71 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (hierna: WVV), qua finaliteit de uiteindelijke vereffening van de vennootschap tot doel heeft. Het is, naar het oordeel van de Commissie, cruciaal dat dit beginsel gerespecteerd blijft en dit omwille van o.a. de volgende redenen:

- de algemene vergadering moet met volledige kennis van zaken kunnen oordelen⁴ over het ontbindingsvoorstel van het bestuursorgaan;
- uit de staat van activa en passiva⁵ zal o.m. moeten blijken of de vereffening een deficitair⁶ karakter zal hebben;
- de vereffenaar, en bij uitbreiding de schuldeisers, moeten op een realistische wijze worden geïnformeerd.

¹ CBN-advies 2022/04 – *Verslaggeving bij ontbinding en vereffening van BV, CV, NV, SE en SCE*.

² Het boeken van een herwaarderingsmeerwaarde is immers een optie en geen verplichting, zie art. 3:35, § 1, lid 1 KB WVV: De vennootschappen, VZW's, IVZW's en stichtingen *mogen* de materiële vaste activa, de deelnemingen en aandelen die onder de financiële vaste activa voorkomen of bepaalde soorten hiervoor genoemde vaste activa herwaarderen, wanneer de waarde van deze activa, bepaald in functie van hun nut voor de vennootschap, VZW, IVZW of stichting, op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven hun boekwaarde. [...].

³ Onderhavig advies gaat in op de klassieke, vrijwillige, ontbinding die wordt gevolgd door een daadwerkelijke vereffening.

⁴ Art. 2:71, § 2, lid 1 WVV.

⁵ Art. 2:71, § 2, lid 2 WVV.

⁶ Zie ter zake art. 2:84, lid 1 WVV en art. 2:97, § 2 WVV.

Bovenstaande punten kunnen alleen worden nageleefd indien het werkelijk vermogen en de financiële positie van de BV X op een realistische wijze worden gepresenteerd⁷. De Commissie beveelt ter zake aan om van de aanwezige meerwaarden niet alleen melding te maken in de toelichting die bij de staat van activa en passiva kan worden gevoegd en dit bij toepassing van art. 2:71, § 2, lid 2 WVV, doch dergelijke meerwaarden bovendien te kwantificeren⁸. Op die manier wordt immers een volledig beeld verkregen van de financiële situatie van de vennootschap met het oog op de ontbinding ervan. De commissaris of, als er geen commissaris is, een door het bestuursorgaan aangewezen bedrijfsrevisor of een gecertificeerd⁹ accountant controleert vervolgens deze staat, incl. de toelichting, overeenkomstig art. 2:71, § 2, lid 3 WVV.

5. In navolging van de vermelding en de kwantificering van de meerwaarden via de toelichting bij de staat van activa en passiva in de zin van art. 2:71 WVV, is de Commissie van oordeel dat van deze meerwaarden op een overeenkomstige wijze melding wordt gemaakt in de toelichting bij de op te stellen jaarrekening voor het boekjaar dat met de datum van de ontbinding van de vennootschap eindigt¹⁰.

6. Het boeken van een herwaarderingsmeerwaarde is immers, conform art. 3:35 KB WVV geen verplichting. Ondernemingen "mogen" de betrokken activa herwaarderen "in functie van hun nut voor de vennootschap".

7. Gelet op het gegeven dat art. 2:71 WVV van toepassing is bij de onmiddellijke sluiting van de vereffening in de zin van art. 2:80 WVV, geldt bovenstaande analyse evenzeer bij de turboliquidaties¹¹.

Afwijkend standpunt van de heer Michel De Wolf, benoemd op voorstel van de Minister van Middenstand

8. De meerderheid van de leden van de Commissie voor boekhoudkundige normen is er voorstander van dat meerwaarden, zelfs de "aanzienlijke" (zie randnummer 1 van het ontwerpadvies), die dus minstens voor een deel vaststaan, niet op de actiefzijde van de staat van activa en passiva worden opgenomen, maar in de toelichting bij die staat worden vermeld en becijferd.

9. Naar onze mening is dit standpunt onjuist, aangezien de loutere vermelding in de toelichting van "aanzienlijke" en dus minstens voor een deel vaststaande meerwaarden een struikelblok kan vormen voor de in artikel 2:84, eerste lid WVV geregelde vrijstelling van bevestiging door de voorzitter van de rechtbank van de door de algemene vergadering benoemde vereffenaars.

10. Het niet opnemen op de actiefzijde van de staat van activa en passiva van vaststaande en duurzame meerwaarden die een eventueel negatief eigen vermogen zouden compenseren, kan immers de indruk wekken dat "niet alle schuldeisers volledig kunnen worden terugbetaald" en dat er bijgevolg een rechterlijke bevestiging van de vereffenaars vereist zou zijn. De meerderheid argumenteert wel dat de

⁷ De Commissie verwijst terzake naar art. 2:71, § 2, lid 3 WVV: "De commissaris of, als er geen commissaris is, een door het bestuursorgaan aangewezen bedrijfsrevisor of een externe accountant controleert deze staat, brengt daarover verslag uit en vermeldt inzonderheid of daarin een getrouw beeld wordt gegeven van de toestand van de vennootschap."

⁸ En dit eventueel na aftrek van de kosten.

⁹ In het WVV wordt in art. 2:71, § 2, lid 3 WVV nog de titel "externe accountant" gebruikt. Als gevolg van de fusie tussen het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB) en het Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF) in het Institute for Tax Advisors and Accountants (ITAA) kreeg de bestaande titel "accountant" een nieuwe benaming, namelijk "gecertificeerd accountant".

¹⁰ Zie randnr. 9-10 van het CBN-advies 2022/04 – *Verslaggeving bij ontbinding en vereffening van BV, CV, NV, SE en SCE*.

¹¹ Zie CBN-advies 2022/06 – *Verslaggeving bij onmiddellijke sluiting van de vereffening van een vennootschap*.

toelichting andersluidende informatie verstrekt, maar de status van die toelichting is onzeker. Bovendien is de mogelijke tegenstrijdigheid van de toelichting met de staat van activa en passiva niet bevorderlijk voor de toepassing van artikel 2:84 door ondernemingen en in het bijzonder de kleine ondernemingen. Voorts kan deze pseudo-oplossing van toelichting in de praktijk problemen opleveren bij de griffies van het register van rechtspersonen waarbij een aanvraag tot openbaarmaking van de benoeming van een vereffenaar zou worden ingediend waarvoor geen rechterlijke bevestiging werd aangevraagd omdat het tekort in de staat van activa en passiva wordt gecompenseerd door een in de toelichting vermelde meerwaarde. Het risico hierop is des te groter aangezien deze toelichting op een minder directieve en minder nauwkeurige wijze zou kunnen worden opgesteld, in vergelijking met de opname van een meerwaarde op het actief samen met de opname op het passief van een herwaarderingsmeerwaarde, *alsook, in voorkomend geval, van de over deze meerwaarde te voorziene belasting*.

11. Hoe dan ook, het standpunt van de meerderheid, die een conservatieve lezing van het koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen wil laten primeren op de tekst van dit Wetboek, druist in tegen het beginsel van de grondwettelijke primautiteit van de wetten op de andere regelgeving. Het behoort daarentegen tot de taak van een Commissie die wordt geacht de toepassing van het boekhoudrecht te bevorderen, om de boekhoudkundige uitvoering van de thans in artikel 2:84, eerste lid WVV opgenomen bepaling te vereenvoudigen. Er dient aan herinnerd te worden dat deze striktere regeling inzake de rechterlijke bevestiging van vereffenaars is ingevoerd bij wijze van amendement tijdens de parlementaire werkzaamheden - waardoor werd gebroken met de vereisten van het oude Wetboek van Vennootschappen - met als doel de administratieve vereenvoudiging, ook voor de rechters.

12. Onzes inziens had de meerderheid drie mogelijkheden om nuttiger werk te verrichten voor de ondernemingen. Ten eerste kon aan de regering worden voorgesteld - gezien de Commissie daartoe bevoegd is - om het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen te wijzigen zodat, onder nader te bepalen voorwaarden, de mogelijkheid zou worden geboden om "aanzienlijke" meerwaarden geheel of gedeeltelijk op te nemen in de staat van activa en passiva. Ten tweede kon een beter aan de context van de ontbinding aangepaste interpretatie worden gegeven aan de voorwaarde van artikel 3:35, § 1, eerste lid van voormeld koninklijk besluit, volgens welke de herwaardering moet worden bepaald in functie van het "nut voor de vennootschap" van de betrokken activa. Dit zou echter geen oplossing bieden in geval van meerwaarden op andere activa dan materiële vaste activa of deelnemingen en aandelen die onder de financiële vaste activa voorkomen. Ten derde kon er worden aanbevolen dat het bestuursorgaan gebruik zou maken van de mogelijkheid om - op een met redenen gemotiveerde manier - af te wijken van de toepassing van voornoemd koninklijk besluit, zoals bepaald in artikel 2:71, § 2, tweede lid, *in fine* WVV¹².

13. Om bovenstaande overwegingen verschil ik met alle respect van mening met de meerderheid.

¹² Er wordt bovendien opgemerkt dat deze afwijkingsmogelijkheid werd herschreven (vergelijking art. 181, tweede lid W.Venn. met art. 2:71, § 2, tweede lid WVV). Deze herschrijving, die de wetgever tijdens de parlementaire werkzaamheden niet heeft toegelicht maar waarvoor hij wel zijn redenen zal hebben gehad, biedt volgens ons een ruimere interpretatie van de afwijkingsmogelijkheid dan voorheen.